

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอรายงานสรุปผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ผู้รายงานนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน
2. วิธีดำเนินการประเมิน
3. สรุปผลการประเมิน
4. อภิปรายผลการประเมิน
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์
3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

วิธีดำเนินการประเมิน

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ในการประเมินโครงการ ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การประเมินบริบทของโครงการ (Context Evaluation) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการประเมินการดำเนินโครงการ (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation)

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินบริบทของโครงการ (Context Evaluation)

1. ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์
2. เครื่องมือที่ใช้
แบบสอบถามเพื่อการประเมินบริบท

3. ระยะเวลา

เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยตนเอง เพื่อวิเคราะห์ และประเมินด้านความเหมาะสมของบริบท ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม – เมษายน 2562

4. วิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

1. ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาล นครสวรรค์

2. เครื่องมือที่ใช้

แบบสอบถามเพื่อการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

3. ระยะเวลา

เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยตนเอง เพื่อวิเคราะห์ และประเมินด้านความเหมาะสมของบริบท ดำเนินการระหว่างเดือน 1 - 15 เดือน พฤษภาคม 2562

4. วิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ (Process Evaluation)

1. ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาล นครสวรรค์

2. เครื่องมือที่ใช้

แบบสอบถามเพื่อการประเมินกระบวนการ

3. ระยะเวลา

แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 เก็บข้อมูลผลการดำเนินการดำเนินโครงการเพื่อวิเคราะห์จุดดี จุดด้อยในการดำเนินการและหาทางปรับปรุงเพื่อให้ได้วิธีการปฏิบัติที่ดี ระยะเวลาในการประเมิน คือเดือนสิงหาคม 2562

ระยะที่ 2 นำวิธีการพัฒนาที่ได้จากการดำเนินโครงการระยะที่ 1 มาขับเคลื่อนใน ระยะที่ 2 ระยะเวลาในการประเมิน คือ เดือนมกราคม 2563

4. วิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation)

1. ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

2. เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามเพื่อการประเมินผลผลิต จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ และแบบสอบถามเพื่อการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

3. ระยะเวลา ในการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ดำเนินการในระยะเวลา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนมีนาคม 2563

4. วิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน

สรุปผลการประเมิน

1. ผลการประเมินด้านบริบท ของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุด ได้แก่ เรื่อง ชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุด ได้แก่ เรื่องโครงการมีความสอดคล้องของกับนโยบายของโรงเรียน

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุด ได้แก่ เรื่อง การให้ความร่วมมือและสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุด ได้แก่ เรื่องความเหมาะสมของอาคารสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง พบว่า เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุด ได้แก่ เรื่อง โรงเรียนมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุด ได้แก่ เรื่อง การนิเทศติดตามผล ดูแลและสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน

4. ผลการประเมินผลผลิต

4.1 ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการ พบว่าผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่องเมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่องพบว่า เรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านนักเรียน และด้านผู้บริหาร ตามลำดับ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง ด้านครู

4.2 ผลประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง พบว่า เรื่องที่มีคุณธรรมที่มีพฤติกรรมบ่งชี้ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวินัย รองลงมาคือด้านพอเพียง ด้านรับผิดชอบ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านจิตอาสา เมื่อ

พิจารณาจากร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ พบว่า ผลการประเมินผ่าน ร้อยละ 98.96 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 85

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละเรื่อง พบว่า เรื่องที่มีความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น น่าเรียน ส่วนเรื่องที่มีความพึงพอใจต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องโรงเรียนมีโครงการคุณธรรมกิจกรรมคุณธรรมที่ทุกคน มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ

5. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านปัจจัยเบื้องต้น รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต (ผลสัมฤทธิ์) ด้านบริบท ด้านผลผลิต (ผลการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้อัตลักษณ์) และผลการประเมินต่ำสุด ได้แก่ ด้านผลผลิต (ผลการประเมินความพึงพอใจ)

6. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้ชัดเจน กำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารต้องปฏิบัติเป็นตัวอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารต้องจัดให้มีการอบรม คุณธรรมจริยธรรม อย่างจริงจัง การสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนควรได้รับการพัฒนาตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยการส่งเสริมนักเรียนในการลงมือปฏิบัติโครงการ การส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นทีมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่นน่าอยู่เอื้อต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนตามโอกาสที่เหมาะสม

อภิปรายผลการประเมิน

จากผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท ของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินการโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ เกิดมาจากเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เหมาะสม ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียน และความต้องการของครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ได้มีการสื่อสาร ถ่ายทอดให้ทุกฝ่ายรับรู้ ทำให้ได้รับการยอมรับ และการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มองเห็นความสำคัญของการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประกอบกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสม และเอื้อต่อการดำเนินโครงการทุกด้าน จึงเป็นเหตุ

ให้ผลการประเมินบริบทของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม เพื่อให้เยาวชนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2560) ผลการประเมินด้านบริบทโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับศักดิ์อนันต์ อนันตสุข (2561) ซึ่งได้ประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนตาเบาวิทยา พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับประยุทธ์ มะลิงาม (2560) ได้ประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนนั้น คณะกรรมการดำเนินโครงการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินนี้ เหมือนและสอดคล้องกับผลการประเมินด้านบริบทของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

จากผลการประเมินด้านบริบท ของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สรุปได้ว่าด้านบริบทมีความเหมาะสมในการดำเนินการโครงการ

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การให้ความร่วมมือและสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ดำเนินงานโครงการดังกล่าวมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 มีการสร้างกลไกและสร้างความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม ผู้รับผิดชอบโครงการได้สร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน โดยมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม การจัดทำโครงการต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมขยะสร้างค่า กิจกรรมลดปัญหาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมวันพระ ที่มีการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งได้มีการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการอย่างเพียงพอ สถานที่ในการดำเนินการ ตลอดจนการให้ความร่วมมือและสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น ทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับอนัญญา ทาระธรรม (2560) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนวัดเนินหินแร่ (เหมยากรนุสรณ์) โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน พบว่าผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนวัดเนินหินแร่ (เหมยากรนุสรณ์) ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินโครงการ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินนี้ เหมือนและสอดคล้องกับผล

การประเมินด้านด้านปัจจัยเบื้องต้นของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

จากผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สรุปได้ว่าด้านปัจจัยเบื้องต้นมีความเหมาะสมในการดำเนินการโครงการ

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ ของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ พบว่าในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยเรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง โรงเรียนมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มาอย่างต่อเนื่อง เกิดจากการยอมรับของบุคลากรในการต้องการที่จะพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน จึงทำให้เกิดความร่วมมือกันอย่างเต็มที่จากทุกฝ่าย ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อชี้แจงการดำเนินงานของโครงการ การจัดกิจกรรมตามแผนงานที่วางไว้ โดยใช้การดำเนินงานการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมด้วยกระบวนการ 8 ขั้นตอนสร้างคนดีสู่สังคมประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 ระบุปัญหาในห้องเรียนโดยนักเรียนเอง ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีการหรือกิจกรรมที่จะแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ลงมือทำกิจกรรมหรือแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 4 ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 5 ประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ขั้นตอนที่ 6 ถอดบทเรียน ขั้นตอนที่ 7 รายงานผล และขั้นตอนที่ 8 เผยแพร่สู่สังคม โดยการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กำกับติดตามผล และนำข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไขปัญหา ส่งผลให้กระบวนการของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับศักดิ์อนันต์ อนันตสุข (2560) ได้ประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนตาเบาวิทยา พบว่าผลการประเมินด้านกระบวนการในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนตาเบาวิทยา ในภาพรวม 12 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับอำนาจ ชันทกาญจน์ (2561) ได้ประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองปะเหลียน ปีการศึกษา 2561 พบว่าผลการประเมินด้านกระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน (P) การดำเนินงาน (D) การติดตามประเมินผล (C) และการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุง (A) ตามความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินของงานวิจัยที่นำมาอ้างอิงนี้ เหมือนและสอดคล้องกับผลการประเมินด้านกระบวนการของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

จากผลการประเมินด้านกระบวนการของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สรุปได้ว่าด้านกระบวนการมีความเหมาะสมในการดำเนินการโครงการ

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต ของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

4.1 ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินกิจกรรมของโครงการ พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินกิจกรรมของโครงการ มีผลการประเมิน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรื่องที่มีผลการประเมิน

อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านนักเรียน และด้านผู้บริหาร และด้านครู ตามลำดับ ซึ่งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่ประเมินโดยคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับดีเยี่ยม ส่งผลให้โรงเรียนผ่านโรงเรียนคุณธรรม ระดับ 2 ดาว ซึ่งอยู่ในระหว่างเตรียมการต่อยอดการประเมิน และรายงานผลการดำเนินการโรงเรียนคุณธรรม เพื่อประเมินโรงเรียนคุณธรรม ระดับ 3 ดาวนั้น การที่ผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินกิจกรรมของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ ร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน ดำเนินการสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งในการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนได้รับการยอมรับ และยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานต่าง ๆ จากการดำเนินงานดังกล่าว ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินกิจกรรมของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับธีระ ชันบุตร (2562) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีสัมฤทธิ์ผล โรงเรียนบ้านปากน้ำ (เขตเมืองจันทบุรี) อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร พบว่า ผลการประเมินผลการใช้กลยุทธ์ พบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านโรงเรียน ประเด็นพิจารณาได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 6 รายการและระดับดี จำนวน 1 รายการ มาตรฐานที่ 2 ด้านผู้บริหาร ประเด็นพิจารณาได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 4 รายการ มาตรฐานที่ 3 ด้านครู ประเด็นพิจารณาได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 5 รายการ และระดับดี จำนวน 2 รายการ มาตรฐานที่ 4 ด้านนักเรียน ประเด็นพิจารณาได้ระดับดีเยี่ยม จำนวน 6 รายการ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทุกประเด็น ได้รับการประกาศให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2560 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานด้าน กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีสัมฤทธิ์ผล ส่งผลต่อมาตรฐานของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งมีความเหมือนและสอดคล้องกับการดำเนินงานตามกระบวนการ 8 ขั้นตอนสร้างคนดีสู่สังคม ที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินกิจกรรมของโครงการ มีผลการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเหมือนและสอดคล้องกับศักดิ์อนันต์ อนันตสุข (2560) ได้ประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนตาเบาวิทยา ปีการศึกษา 2560 ซึ่งผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) พบว่าองค์ประกอบด้านผลผลิตในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนตาเบาวิทยาในภาพรวม 8 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 ผลการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ มีผลการประเมิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนร้อยละ 98.96 ผ่านการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนทุกคน ทุกระดับชั้นได้เข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ระหว่างการทำกิจกรรม และมีความสุขในการทำกิจกรรม ทั้งการจัดการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยการใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผ่านกระบวนการพัฒนาโครงการคุณธรรม ด้วยกระบวนการ 8 ขั้นตอน สร้างคนดีสู่สังคม นอกจากนี้ยังการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการดูแล สอดส่อง และร่วมกันเสริมสร้างพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ ในขณะที่อยู่ที่บ้าน ส่งผลทำให้นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ที่ดีขึ้น ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์นี้ แตกต่างผลการประเมินของขวัญนภา อุดมทนต์ (2554) ได้ประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ส่งผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ผลการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สอดคล้องกับประยูทธ มะลิงาม (2552) ได้ศึกษาการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เรื่องที่มีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อม มีสถานที่และจัดสภาพแวดล้อมในการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ห้องพระพุทธรูปศาสนา กิจกรรมธรรมะยามเช้า หอประชุมรัตนินทร์สโรช ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา รายการพบกันยามเช้าทางเคเบิลทีวี การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนอกจากความพร้อมในด้านอาคารสถานที่แล้ว ยังมุ่งเน้นในด้านความเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดบรรยากาศในห้องเรียน การจัดการเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมที่หลากหลาย ผู้บริหารมอบนโยบายให้ครูบูรณาการนำเนื้อหาคุณธรรมสอดแทรกลงในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระวิชาทุกชั้นเรียน โดยมอบหมายให้มีการจัดทำแผนการสอน เพื่อเป็นการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับเด็กในทุกวันและทุกเวลา รวมทั้งมีการบูรณาการคุณธรรมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้จริง เช่น การออมเงินกับธนาคารโรงเรียน การแยกขยะ การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า กิจกรรมค่ายคุณธรรมนำชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนบูรณาการในกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด แนวคิดในการพัฒนาดังกล่าว สอดคล้องกับ Akar Vural et Al. (2013) พบว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมการเคารพกฎระเบียบและความพึงพอใจในโรงเรียนนั้น ควรพัฒนาโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การมีความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันต่อโรงเรียน ทำให้ผู้เรียนมีการเคารพกฎเกณฑ์ในโรงเรียน มีความพึงพอใจในโรงเรียนทำให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และจากการดำเนินการดังกล่าวของโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์แล้ว พบว่ามีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ

อำนาจ ชันทกาญจน์ (2561) ได้ประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียน บ้านคลองปะเหลียน ปีการศึกษา 2561 ในด้านความพึงพอใจที่มีต่อโครงการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองปะเหลียน ปีการศึกษา 2561 พบว่า ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจต่อการประเมินผลผลิตของโครงการ เฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับอนันัญญา ทาระธรรม (2561) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียน โรงเรียนวัดเนินหินแร่(เหมยการนุสรณ์) ผลการประเมินความพึงพอใจของ ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการดำเนินโครงการที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนวัดเนินหินแร่ (เหมยการนุสรณ์) โดยภาพรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โรงเรียนอนุบาล นครสวรรค์ สรุปได้ว่าด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1.1 จากผลการประเมิน พบว่าด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ ถึงแม้จะมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ในเรื่องโครงการความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ได้เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น โรงเรียนจึงควรกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารร่วมกับครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้ชัดเจน โดยมีการกำหนดเป้าหมาย พันธกิจ ตลอดจนระบุโครงการโรงเรียนคุณธรรมลงในแผนพัฒนาโรงเรียนซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องทุกปี และประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างทั่วถึง

1.2 จากผลการประเมิน พบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่จะดำเนินโครงการ โดยเฉพาะด้านความเหมาะสมของอาคารสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ควรมีการกำหนดแนวทางที่จะส่งเสริม สนับสนุนการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ นอกจากนี้ควรได้รับการวางแผนอย่างมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุน ส่งเสริมให้จัดหาและจัดสรรปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและพอเพียง

1.3 จากผลการประเมิน พบว่า ด้านกระบวนการอยู่ในระดับที่สุด และประเด็นที่ต้องพิจารณาได้แก่ โรงเรียนมีการกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดรูปแบบ/วิธีการ/ผู้รับผิดชอบมีการแต่งตั้งทีมนิเทศผลการดำเนินงาน โดยในทีประกอบด้วยผู้บริหาร คุณครู นักเรียนและกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่ในการติดตามผลการทำงานในทุกกิจกรรม และมีการทำกิจกรรมสะท้อนผลหลังการปฏิบัติงาน (AAR) รายเดือนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน โดยการติดตามเป็นรายสัปดาห์ และรายเดือนเพื่อติดตามการดำเนินงานของกิจกรรม ควรให้นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

เข้ามาใช้ในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการทำงาน เพื่อให้มีการนำข้อเสนอแนะสู่การปรับปรุง และการติดตามงานอย่างต่อเนื่อง

1.4 จากผลการประเมิน ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็นที่ต้องพิจารณา ได้แก่ โรงเรียน มีโครงการคุณธรรม/กิจกรรมคุณธรรมที่ทุกคน มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีการดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรวางแผนร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีการจัดทำโครงการคุณธรรม ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อให้ครอบคลุมทุกพฤติกรรมบ่งชี้ และคุณธรรมอัตลักษณ์ ตลอดจนให้ครูประจำชั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน

1.5 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ มีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ สนับสนุนให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนตามโอกาสที่เหมาะสม นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องทุกคนควรมีการประชุมชี้แจง ครูและบุคลากรและผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สร้างข้อตกลงร่วมกัน และร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง จะทำให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากข้อเสนอแนะดังกล่าว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้านการวางแผน การร่วมดำเนินการ การสนับสนุนด้านทรัพยากรในการจัดกิจกรรม ตลอดจนการช่วยในการเสริมสร้างพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในขณะที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน และอยู่ที่บ้าน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากสรุปและอภิปรายผล เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ควรศึกษาการวิจัยเพื่อการศึกษารุ่นต่อไป ควรศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงสถิติ เกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ปัจจัยและองค์ประกอบ สู่การพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่สอดคล้องกับบริบท สภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากขึ้น

2.2 ควรดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการวิจัย และดำเนินการสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการพัฒนาซึ่งเป็นความต้องการของทุกภาคส่วน และได้ผลนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างจริงจัง